

Utlåtande 2017:221 RIII (Dnr 142-2136/2016)

Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret (för ungdomar 16-19 år)

Förslag från arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret, bilaga 2 till utlåtandet antas.
2. Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden ska årligen se över och vid behov föreslå revideringar av Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret.

Föredragande borgarrådet Mirja Räihä anför följande.

Ärendet

Enligt skollagen har kommunen ett aktivitetsansvar för ungdomar i åldern 16-19 år som inte studerar på gymnasiet. Skolverket rekommenderar att kommunerna antar handlingsplaner för arbetet. Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden har gemensamt utarbetat ett förslag till handlingsplan för Stockholms stad. Aktuell handlingsplan fastställer hur Stockholms stad ska arbeta utifrån kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar (KAA). Den beskriver uppdrag, organisation, ansvarsfördelning, insatser, rutiner för arbetet, samt identifierade utvecklingsområden.

Beredning

Ärendet har initierats av arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, Bromma stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret bedömer att handlingsplanen kommer att bidra till att skapa goda förutsättningar för berörda nämnders arbete, genom att tydliggöra ansvarsfördelning, organisation och uppdrag. Stadsledningskontoret delar också uppfattningen att stadens arbete och insatser för målgruppen ständigt måste utvecklas för att möta målgruppens behov.

Bromma stadsdelsnämnd anser att det är bra och välkomnar en handlingsplan för kommunens aktivitetsansvar i Stockholms stad men har vissa synpunkter om vissa förtydliganden.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd ser positivt på förslaget till handlingsplan. Förslaget till handlingsplan innebär inte några behov av förändringar av arbetssätt eller organisation inom förvaltningen.

Kungsholmens stadsdelsnämnd anser att samarbetet kring KAA fungerar bra och handlingsplanen beskriver ansvarsfördelningen gällande målgruppen på ett tydligt sätt. Uppföljning och utvärdering av handlingsplanen är viktigt för att undersöka om arbetet sker på ett effektivt sätt.

Mina synpunkter

Utbildning är viktigt för människors välbefinnande och för både social och ekonomisk trygghet. Utbildningsbakgrunden påverkar hur en ung människas liv kan utvecklas och en gymnasieexamen skapar möjligheter att förverkliga sina livschanser under vuxenlivet.

Stockholm är en kunskapsintensiv stad där kraven på utbildning ständigt ökar och ungdomar som aldrig påbörjar eller som hoppar av sin gymnasieutbildning har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden. Tidig sysslolöshet ökar dessutom riskerna för långvarig arbetslöshet, fysisk och psykisk ohälsa samt ekonomisk utsatthet.

Majoriteten i staden har den här mandatperioden genomdrivit tydliga satsningar för stadens unga. Det uppsökande arbetet har intensifierats, fler unga har erbjudits sommarjobb, 90-dagars garantin är införd och det har upprättats två nya jobbtorg med inriktning på unga. Detta med vår ambition av att i Stockholm ska ingen ung lämnas utanför.

Det är bra att staden nu får en handlingsplan som tydliggör ansvarsfördelning, insatser och rutiner i syfte att hjälpa fler unga tillbaka till

studier eller in på arbetsmarknaden. Tidiga insatser är av största vikt för att bryta ungas sysslolöshet och det är ett arbete som ständigt måste utvecklas. Att staden nu antar denna handlingsplan som årligen kommer att revideras är ett viktigt steg för att fastställa utvecklingsområden och effektivisera arbetet för att få fler unga ur sysslolöshet.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret, bilaga 2 till utlåtandet antas.
2. Arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden ska årligen se över och vid behov föreslå revideringar av Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret.

Stockholm den 4 oktober 2017

På kommunstyrelsens vägnar:
K A R I N W A N N G Å R D

Mirja Räihä

Ulrika Gunnarsson

Remissammanställning

Ärendet

Kommunerna har enligt Skollagen ett aktivitetsansvar (tidigare informationsansvar) för ungdomar som är folkbokförda i kommunen och som har fullgjort sin skolplikt men som inte har fyllt 20 år och inte genomför eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskolan eller gymnasiesärskolan eller motsvarande utbildning. Aktivitetsansvaret (kommunernas aktivitetsansvar, KAA) ställer krav på att kommunen håller sig informerad om vilka som tillhör målgruppen, kontaktar dessa och erbjuder dem lämpliga individuella åtgärder. Aktuell handlingsplan fastställer hur Stockholm stad ska arbeta utifrån kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar. (KAA). Den beskriver uppdrag, organisation, ansvarsfördelning, insatser, rutiner för arbetet, samt identifierade utvecklingsområden.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 20 december 2016 följande.

1. Arbetsmarknadsnämnden beslutar för egen del att godkänna förslag till Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret.
2. Arbetsmarknadsnämnden beslutar att föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att anta Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret.

Särskilt uttalande gjordes av Johanna Sjö m.fl. (alla M) och Johan Fälldin (C), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Ofelia Namazova (KD) som hänvisade till det särskilda uttalandet från Johanna Sjö m.fl. (alla M) och Johan Fälldin (C).

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 december 2016 har i huvudsak följande lydelse.

Frågan om kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar spänner över flera förvaltningars verksamhetsområden. Ett lyckosamt arbete förutsätter en god samverkan med inblandade aktörer, goda rutiner för arbetet och en tydlig ansvarsfördelning inom området. Arbetsmarknadsförvaltningen och utbildningsförvaltningen har därför initierat

ett arbete med att fastställa ovanstående. Detta har sedan dokumenterats i en handlingsplan.

Handlingsplanen fastställer hur Stockholms stad arbetar utifrån kommunernas aktivitetsansvar. Den beskriver uppdrag, organisation, ansvarsfördelning, insatser, rutiner för arbetet, samt identifierade utvecklingsområden. Den tar också upp den samverkan med arbetsförmedlingen som sker och som formulerats i en överenskommelse utifrån regeringens initiativ med en särskild ”Delegation för unga till arbete (DUA)” för att minska ungdomsarbetslösheten. Vidare fastställer planen att arbetet årligen ska ses över, och, vid behov, revideras. Ansvar för uppföljning och utvärdering är uppdelat på de berörda aktörerna och framgår av handlingsplanen.

Målsättningen för arbetet är att få ungdomar som inte påbörjat eller fullföljt en gymnasieutbildning att göra det. De insatser som sätts in ska i första hand handla om att motivera den unga att återgå till studier. I andra hand kan insatserna syfta till att erbjuda annan sysselsättning, exempelvis arbete.

Handlingsplanen är framtagen med hänsyn till bestämmelserna om aktivitetsansvaret i 29 kap. 9 § skollagen (2010:800) och med stöd av Skolverkets allmänna råd och tillhörande kommentarer om kommunernas aktivitetsansvar för ungdomar.

Förvaltningarna föreslår att arbetsmarknadsnämnden respektive utbildningsnämnden:

1. beslutar för egen del att godkänna förslag till Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret.
2. beslutar att föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att anta Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret.

Utbildningsnämnden

Utbildningsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 15 december 2016 följande.

1. Utbildningsnämnden beslutar för egen del att godkänna förslag till Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret.
2. Utbildningsnämnden beslutar att föreslå kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att anta Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret.

Arbetsmarknadsförvaltningens och utbildningsförvaltningens

gemensamma tjänsteutlåtande daterat den 8 december 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Se under arbetsmarknadsnämnden.

Beredning

Ärendet har initierats av arbetsmarknadsnämnden och utbildningsnämnden och remitterats till stadsledningskontoret, Bromma stadsdelsnämnd, Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd och Kungsholmens stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 29 augusti 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetet med målgruppen för det kommunala aktivitetsansvaret bidrar till att minska utanförskap och arbetslöshet genom att ge unga individuellt anpassat stöd och motivation till att delta i studier eller arbete. Arbetet bedöms ha stor påverkan på möjligheten att nå kommunfullmäktiges mål 3.3 *Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig själva*.

Stadsledningskontoret bedömer att handlingsplanen kommer att bidra till att skapa goda förutsättningar för berörda nämnders arbete, genom att tydliggöra ansvarsfördelning, organisation och uppdrag. Stadsledningskontoret delar också uppfattningen att stadens arbete och insatser för målgruppen ständigt måste utvecklas för att möta målgruppens behov. Det är därför positivt att identifierade utvecklingsområden nämns särskilt, och att handlingsplanen hålls levande genom återkommande revideringar.

Stadsledningskontoret föreslår att kommunstyrelsen beslutar att föreslå för kommunfullmäktige att anta handlingsplanen.

Bromma stadsdelsnämnd

Bromma stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 april 2017 att överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen om ”Stockholms stads handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret”.

Särskilt uttalande gjordes av Jan Tigerström m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 13 mars 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Den första januari 2015 genomfördes en lagändring i Skollagen (2010:800) som innebar ett ökat ansvar för kommunerna gällande ungdomar i åldrarna 16–19 år. I och med

denna lagändring är kommunerna skyldiga att erbjuda denna målgrupp individuellt anpassade åtgärder som i första hand ska syfta till att motivera ungdomen tillbaka till studier (då studier är av central betydelse för att öka chanserna på arbetsmarknaden). Bromma stadsdelsförvaltning anser att det är bra och välkomnar en handlingsplan för kommunens aktivitetsansvar i Stockholms stad, dock har förvaltningen följande synpunkter:

Under rubrik 1.2.1.

Det bör tydliggöras att alla myndigheter och yrkesverksamma vars verksamhet berör barn och ungdomar under 18 år är skyldiga enligt lag att göra en anmälan till socialtjänsten om man får kännedom om eller misstänker att ett barn får illa (se 14 kap. 1 § socialtjänstlagen, SoL). Anmälningsskyldigheten enligt 14 kap. 1 § SoL är begränsad till sådant som en befattningshavare har fått kännedom om i sin verksamhet.

I samma stycke står det även att *”landstinget (Maia Ungdom) kan kontaktas för samverkan kring insatser och stöd”*. Det behövs förtydligas av vad som åsyftas. Att kontakta landstinget är inte tillåtet utifrån gällande sekretessbestämmelser (se 23 kap. Offentlighets- och sekretesslagen, OSL och 29 kap. 14 § Skollagen). Vad som verkar åsyftas på här är 29 kap. 13 § Skollagen där det står *”att verksamheten ska på socialnämndens initiativ i frågor som rör barn som far illa eller riskerar att fara illa samverka med samhällsorgan, organisationer och andra som berörs”*. En kontakt kan således ske på socialnämndens initiativ, detta behöver dock vara tydligt i handlingsplanen. När en anmälningsskyldig känner sig osäker på sin misstanke finns det å andra sidan en möjlighet att diskutera fallet med socialtjänsten, utan att barnets identitet avslöjas (se prop. 2002/03:53 sid. 47 och 66 och prop. 1996/97:124, sid. 106).

Under rubrik 2

Det uppsökande arbetet fastslås till stora delar i socialtjänstlagen (2001:453) och socialtjänsten i stadsdelarna bär ett stort ansvar för detta (se exempelvis 3 kap. 1 § och 5 kap. 1 § SoL). Bromma stadsdelsförvaltning förstår självklart att stadsdelarna inte har ansvar för det uppsökande arbetet utifrån aktivitetsansvaret, men vid läsning av detta dokument (och under denna rubrik) kan man bli förledd att tro att stadsdelsförvaltningarna inte berörs eller arbetar med uppsökande arbete överhuvudtaget. Förvaltningen anser därför att stycket under rubrik 2 behöver skrivas om för att göra ansvarsfördelningen än mer tydlig och pedagogisk.

Under rubrik 2.3

Efter den första ”punkten” under denna rubrik står det att stadsdelsnämnderna erbjuder stöd och insatser utifrån socialtjänstlagen. Stadsdelsförvaltningen kan dock inte erbjuda individuellt stöd och insatser utan att utredning enligt 11 kap. 1 och 2 §§ SoL gjorts (i vissa fall kan serviceinsatser erbjudas utan utredning, dock i begränsad omfattning). Detta bör förtydligas på något sätt i handlingsplanen.

Under rubrik 4.3.3

Rutiner för det uppsökande arbetet är bra. Frågan är dock om hembesök verkligen får göras såsom man skriver här. Enligt 2 kap. 6 § RF är varje medborgare gentemot det allmänna skyddad mot husrannsakan och liknande intrång. Med husrannsakan förstås varje av myndighet företagen undersökning av hus, rum eller slutet förvaringsställe

oavsett syftet med undersökningen (se prop. 1975/76:209 sid. 147).

Facebook tas även upp som ett sätt att söka efter specifika individer. JO har diskuterat denna fråga gällande informationsinhämtning från internet, dock kopplat till socialtjänstens verksamhet (se JO dnr 2013-2611). Förvaltningen anser precis som JO att även om den som offentliggör information om sig själv får räkna med att informationen kan komma till en myndighets kännedom kan den enskilde uppleva det som ett omotiverat intrång i den personliga integriteten. Ett sökande efter information på internet, från bloggar och andra källor såsom Facebook, får allmänt sett anses vara problematiskt. Det kan t.ex. förekomma att enskilda personer framställer sig själva eller andra på ett sätt som inte helt stämmer överens med hur det faktiskt förhåller sig.

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 april 2017 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande och överlämna det som svar på remissen till kommunstyrelsen.

Särskilt uttalande gjordes av Abit Dundar m.fl. (alla L) och Lars Svärd m.fl. (alla M), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Hans Tjernström (C) som hänvisar till det särskilda uttalandet från Abit Dundar m.fl. (alla L) och Lars Svärd m.fl. (alla M).

Hägersten-Liljeholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 6 mars 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen ser positivt på förslaget till handlingsplan för det kommunala aktivitetsansvaret. Förslaget innehåller bland annat en tydlig redogörelse för de olika aktörernas ansvarsområden och rutiner för hur insatserna ska följas upp och utvärderas även utifrån ungdomarnas perspektiv. Den verksamhet och den samverkan som bedrivs i dag inom förvaltningen rörande det kommunala aktivitetsansvaret fungerar bra och i stort sätt på det sätt som beskrivs i handlingsplanen. Förslaget till handlingsplan innebär inte några behov av förändringar av arbetssätt eller organisation inom förvaltningen.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Kungsholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 20 april 2017 att remissen besvaras med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Särskilt uttalande gjordes av Joel Laurén m.fl. (alla M) och Maria Johansson m.fl. (alla L), *bilaga 1*.

Ersättaryttrande gjordes av Kristin Jacobsson (C) och Emil Öberg (KD), som hänvisar till det särskilda uttalandet från Joel Laurén m.fl. (alla M) och Maria Johansson m.fl. (alla L).

Kungsholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 3 april 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens samarbete kring KAA fungerar bra. Regelbundna möten hålls med Jobbtorg som förser förvaltningen med information som kan lämnas till målgruppen.

Fältassistenter får information från Jobbtorg om vilka ungdomar i stadsdelsområdet som tillhör målgruppen och om de känner till någon av dessa hjälper de att motivera till kontakt. Fältassistenternas arbete ersätter inte Jobbtorg utan fungerar som ett komplement utifrån de relationer som de har med ungdomarna utifrån fältarbetet. Fältassistenter kan agera stöttande, motiverade och erbjuda sig att följa med till Jobbtorg för att skapa en kontakt. Ungdomar som är folkbokförda inom Kungsholmens stadsdelsområde ligger högt på resultat gällande genomgången gymnasieskola.

I handlingsplanen beskrivs ansvarsfördelningen gällande målgruppen på ett tydligt sätt. Uppföljning och utvärdering av handlingsplanen är viktigt för att undersöka om arbetet sker på ett effektivt sätt.

Gällande ungdomar som omfattas av LSS ser förvaltningen positivt på att även dessa kan erbjudas insatser inom ramen för KAA, även parallellt med LSS. LSS är en rättighetslag som ska garantera personer med omfattande och varaktiga funktionshinder goda levnadsvillkor. LSS är ett komplement till andra lagar och innebär inte någon inskränkning i de rättigheter som andra lagar ger.

Det är centralt att information finns hos övriga nämnder om vad LSS innebär. Trots att en ungdom omfattas av lagstiftningen på grund av diagnos eller funktionsnedsättning görs alltid en behovsbedömning. Det är med andra ord inte självklart att en ungdom som omfattas av LSS blir beviljad ansökt insats. LSS är en lagstiftning med 10 insatser, det är inte alltid insatserna motsvarar den enskildes behov, på grund av detta är samverkan viktigt.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Särskilt uttalande gjordes av Johanna Sjö m.fl. (M) och ledamoten Johan Fälldin (C) enligt följande.

Det är självklart att målet ska vara att få ungdomar som inte påbörjat eller fullföljt en gymnasieutbildning göra det. Det är lika självklart att de ungdomar som är skoltrötta och kanske för stunden saknar motivation eller av andra skäl vill avstå från vidare studier ska kunna gå vidare på alternativa vägar genom enkla jobb av olika slag. Många ungdomar mår bra av att få göra annat än att bara studera en tid för att därefter bli motiverade till studier eller gå vidare med andra typer av arbeten när de har erhållit referenser från sin första arbetsgivare. Genom bland annat sänkta arbetsgivaravgifter för unga öppnade Alliansregeringen en väg in i jobb för fler. Att utveckla effektiva sätt att minska kostnaderna för att anställa ungdomar leder till en bättre arbetsmarknad också för dem som saknar arbetslivserfarenhet och gymnasieexamen.

I och med att Regeringen höjde arbetsgivaravgifter för unga har ca 20 000 arbeten för unga försvunnit från arbetsmarknaden i Stockholms län, där flertalet arbeten är relaterade till Stockholms stad.

Bromma stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Jan Tigerström m.fl. (alla M), enligt följande.

Det är självklart att målet ska vara att få ungdomar som inte påbörjat eller fullföljt en gymnasieutbildning göra det. Det är lika självklart att de ungdomar som är skoltrötta och kanske för stunden saknar motivation eller av andra skäl vill avstå från vidare studier ska kunna gå vidare på alternativa vägar genom enkla jobb av olika slag. Många ungdomar mår bra av att få göra annat än att bara studera en tid för att därefter bli motiverade till studier eller gå vidare med andra typer av arbeten när de har erhållit referenser från sin första arbetsgivare. Genom bland annat sänkta arbetsgivaravgifter för unga öppnade Alliansregeringen en väg in i jobb för fler. Att utveckla effektiva sätt att minska kostnaderna för att anställa ungdomar leder till en bättre arbetsmarknad också för dem som saknar arbetslivserfarenhet och gymnasieexamen. I och med att Regeringen höjde arbetsgivaravgifter för unga har ca 20 000 arbeten för unga försvunnit från arbetsmarknaden i Stockholms län, där flertalet arbeten är relaterade till Stockholms stad.

Hägersten- Liljeholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Abit Dundar m.fl. (alla L) och Lars Svärd m.fl. (alla M) enligt följande.

Det är självklart att målet ska vara att få ungdomar som inte påbörjat eller fullföljt en gymnasieutbildning göra det. Det är lika självklart att de ungdomar som är skoltrötta och kanske för stunden saknar motivation eller av andra skäl vill avstå från vidare studier ska kunna gå vidare på alternativa vägar genom enkla jobb av olika slag. Många ungdomar mår bra av att få göra annat än att bara studera en tid för att därefter bli motiverade till studier eller gå vidare med andra typer av arbeten när de har erhållit referenser från sin första arbetsgivare. Genom bland annat sänkta arbetsgivaravgifter för unga öppnade Alliansregeringen en väg in i jobb för fler. Att utveckla effektiva sätt att minska kostnaderna för att anställa ungdomar leder till en bättre arbetsmarknad också för dem som saknar arbetslivserfarenhet och gymnasieexamen. I och med att Regeringen höjde arbetsgivaravgifter för unga har ca 20 000 arbeten för unga försvunnit från arbetsmarknaden i Stockholms län, där flertalet arbeten är relaterade till Stockholms stad.

Kungsholmens stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Joel Laurén m.fl. (alla M) och Maria Johansson m.fl. (alla L) enligt följande.

För oss är det självklart att målet ska vara att få ungdomar som inte påbörjat eller fullföljt en gymnasieutbildning ska göra det. Det är lika självklart att de ungdomar som är skoltrötta och kanske för stunden saknar motivation eller av andra skäl vill avstå från vidare studier ska kunna gå vidare på alternativa vägar genom enkla jobb av olika slag. Många ungdomar mår bra av att få göra annat än att bara studera en tid för att därefter bli motiverade till studier eller gå vidare med andra typer av arbeten när de har erhållit referenser från sin första arbetsgivare. Genom bland annat sänkta arbetsgivaravgifter för unga öppnade Alliansregeringen en väg in i jobb för fler. Att utveckla effektiva sätt att minska kostnaderna för att anställa ungdomar leder till en bättre arbetsmarknad också för dem som saknar arbetslivserfarenhet och gymnasieexamen. I och med att Regeringen höjde arbetsgivaravgifter för unga har ca 20 000 arbeten för unga försvunnit från arbetsmarknaden i Stockholms län, där flertalet arbeten är relaterade till Stockholms stad.